

Изази суботом.

Цијена:

За ЦРНУ ГОРУ на годину 4 ф.,
на по године 2 ф., на четврт
године 1 ф.

За АУСТРО-УГАРСКУ, БОСНУ
и ХЕРЦЕГОВИНУ на годину 6
ф., на по године 3 ф., на четврт
године 1 ф. 50 новча.

За све остале земље годишње
20 фран. у алату, на по године
10 фран., на четврт год. 5 фран.

ГЛАС ЦРНОГОРЦА

ЛИСТ ЗА ПОЛИТИКУ И КЊИЖЕВНОСТ.

Претплата шаље се тоштинском
упутицом непосредно админис-
трацији „Гл. Црног.“ на Цетиње,
или отиралиштинска поштом на
коју драго пошту; у коме је на-
ручнице може се претплатити
код г. Петра Радановића, књаж-
ица, агента у Котор а Доница се
шаљу уредништву. Рукописи се
не враћају.

За огласе плаћа се: за
сваку ријеч или за број од пет
дана по 3 новчића за први
пут, а за сваки даљи пут по 2
новчића.

ЦЕТИЊЕ, 28 марта.

Његово Височанство Господар
стигао је у Ницу 18 марта у вечер,
и одсио у хотелу „Де-ла-пе,“ и сјутри-
дан у јутро извршена је вјеридба
Њезине Свјетлости Књагинице Апе
са Његовијем Височанством Књазом
Францом Јосифом Батембершким у
присуству Њиховијех Царскијех Висо-
чанстава Великог Књаза Петра и Ве-
лике Књагинице Милице, Књаза Рома-
новског Ђорђа, Војводе Лајхтембер-
шког и Књагинице Романовске Стане,
Војвоткиње Лајхтембершке.

У подне је Његово Ви очанство
Господар дао фамилијарни ручак, на
коме су биле све Високе Особе при-
сутне вјеридби, са пратњама.

Исти дан је Његово Височанство
Господар са Његовијем Царскијем Ви-
сочанством Књазом Ђорђем Лајхтем-
бершким посетио Њезино Величан-
ство енглеску Краљицу Викторију.

Сјутридан у јутро, 20 марта, Ње-
гово Краљевско Височанство енглески
Престолонаследник повратио је Њего-
вом Височанству Господару у хотелу
посјету од стране Њезиног Величанства
Краљице Викторије.

У вечер је Њезино Величанство
Краљица Викторија дала објед у част
срећне вјеридбе, на ком су били Ње-
гово Височанство Господар, Њихова
Царска Височанска Књаза Ђорђе и
Књагиница Стане, Њихова Височанства
Књаза Луј Батембершки са Књагиницом
Викторијом, Њезино Краљевско Висо-
чанство Књагиница Беатрица Батембер-
шка и Високи Вјереници, којијема је
Њезино Величанство Краљица топлијем
ријечима нашла.

Слиједећи дан, 21 марта, Њ. В.
Господар дао је објед у част ове вјеридбе,
на ком су били вишеречени Високи Срод-
ници срећних Вјереника са пратњама.

У суботу је Његово Височанство
Господар са пратићом био на обједу код
Његовог Царског Височанства Великог
Књаза Петра у вили Сикар близу Нице.

У неђељу је Његово Височанство
Господар кренуо из Нице у Рим, гдје
је приенио сјутридан пред подне у
најстрожијем никогиту, дочекал на
станици Његовом Преузвишености мар-
кизом Кастелбјанко, извапреднијем по-
слаником и опуномоћенијем министром
на Цетињу, и одсио је у „Гран Хо-
телу.“ Тај дан је било свечано отв-
рање парламента ком су присуствовали
сви чланови Савојске Куће. Његово
Величанство Краљ Умберто одма је
позвао по телефону Његово Височан-
ство Господара на фамилијарни ручак;
а послје подна Н. В. Краљ и Н. К.
В. Књаза Палуљски са супругом Н. В.
К. Књагиницом Јеленом посетили су
Његово Височанство у хотелу.

У вечер је Н. Височанство Госпо-
дар са пратићом био на обједу у Двору,
гдје су били сви чланови Краљевске
Куће. Пошто су се сви разлили опро-
стивши се са Н. Височанством, Господар
је остао код Н. Н. К. К. В. В. Књаза
Виктора Емануила и Књагинице Јелене
до касно, и ту се с њима опростио.

Сјутридан прије поласка из Ри-
ма, г. маркиз Ди Рудини, пресједник
министарства, учинио је посјету Ње-
говом Височанству Господару, који је
у подне кренуо из Рима преко Палуља
у Бари, гдје је стигао у сриједу вечер.
Како је ту чекао готов пароброд
„Вриндизи“ италијанског друштва „Пу-
ље,“ знало се за долазак Његовог
Височанства, и тако су мјесне власти
дочекале Његово Височанство, а гра-
ђанство испратило овацијама до паро-
брода, који је одма кренуо, и јучер
у јутро стигао у Бар.

обзири захтјевали су да Пјемонт и Краљ
му жртву принесу.

Онда владаше опште осјећање, ма
што се догодило, да то стање не може
дugo трајати, за то, кад је у камари Ра-
таци објавио предстојећи рат, та је вијест
добар утисак учинила. Обје стране имале
су да изведу на бојиште по 80.000 момака.
Пошто је Француска одбила тражење јед-
нога фелдмаршала, главно заповједништво
било је повјерено пољаку Крцановском,
искусном ратнику, али му је у спољашњо-
сти природа била мањом, тако да је из-
гледао смишљан. Ово је наменовано сли-
једило из незадовољства према пјемонте-
шкијем генералима; и као да то није било
до та, други пољак генерал Раморин био
је постављен на чело ломбардске дивизије.

Ма да је Радечки био пустио ријеч:
„На Торин!“ — Крцановски није у њу вје-
ровао. Ипак нареди Раморину да са 8000
Ломбардеса заузме угао између По-а и Ти-
бина, одакле се могао бранити мост код
Павије, ако би непријатељ туда покушао
дијелом својих сила. Раморин напротив
заузе десну обалу По-а, и разруши мост
код Мезане између њега и непријатеља.
Аустрији пређоше Тибино ноћу 20 априла,
не једином дијелом него читавом војском.
Раморину буде одузета заповијед и усљед
пресуде војничког суда буде стријељан.
Био његово издајство промишљено или
не, нема спора, да довољно шћане бити,
да је Аустријску војску зауставио по дана,
да пораз, ако се није могао отклонити, не
дође бар онако брзо изненада. У вечер 24
генерал Д' Аспре са 15.000 момака затече
дио војске у Мортари, и пошто су Пје-

Његово Височанство стигло је на
Цетиње сином у добром здрављу, до-
чекан најодушевљеније грађанством.

Пред Двором су дочекали Госпо-
дара Његово Височанство Књаз Да-
нило, Његова Свјетлост Књаз Мирко,
Високопреосвештени Митрополит госп.
Митрофан, чланови дипломатског тијела,
државни високодостојанственици офи-
цијерски кор и више чиновништво.

ПОЛИТИЧКИ ПРЕГЛЕД.

ЦЕТИЊЕ, 28 марта.

Док је сва пажња политичкога
свијета управљена на Крит и на од-
нос владара у критском питању, у
Италији су обављени парламентарни из-
бори, резултат којих значи, да је ита-
лијански народ осудио Криспијеву по-
литику, која је Италију била претво-
рила у оруђе тројнога савеза, и тијем
је довела до руба пропасти финанси-
јалне, до унутрашњег немира, и до
пораза у Абисинији.

Усљед овог појaza, на мјесто Кри-
спија дошао је одма на владу маркиз
Ди Рудини, коме је изразио повјерење
исти парламенат, који је мало прије
Криспи био створио, и Италија је уда-
рила другејем стазама да изађе из те-
шког свога положаја. Мјесто затег-
нутих односа са Француском насту-
пили су доста пријатељски, а средством
Француске и са Русијом, што се до-
вољно објелоданило у склопљеном час-
ном миру са Абисинијом; и Италија је
одма оддишула.

Али Рудинијево министарство није
могло имати поуздања у Криспијев
парламенат, који је могао опет Кри-
спија довести на владу, или бар Руди-
нија оборити, и за то је био распуш-
тен, и нови избори расписани, који су
дали у нови парламенат: 160 заступ-
ника десничара, 90 министеријалијех
из средишта, 50 приврженика Воли-
тијевијех, 30 Запарделијевијех, 38 не-
извјеснијех, 40 Сопиновијех, 15 Кри-

спијевијех, а 85 крајњијех левичара,
међу којијема су 40 радикала, 15 ре-
публиканаца, 15 социјалиста а 15 ле-
галитара. У опозицији се броје само
Криспијеви и Сопинови присталици и
крајњи левичари, премда има и дио
радикала, који су наклонени Рудинију;
тако министеријална већина износи око
360 народнијех заступника.

Истина је да ово није коактна
већина, него састављена од разних
група, али она потпуно одговара на-
рави Рудинијевој, који премда десни-
чар, није искључил, него хоће свезе и
са осталијем странкама, које са њего-
вог гледишта раде о добру Италије,
што чини сваки мудра државник, гдје
не постоје само двије јаче странке као
у Инглеској.

У Италији је у почетку новогa
живота владала десница, па ју је за-
мијенила левина, која је завршила
своју владавину са Криспијем. Нају-
гледнији преставник левине у парла-
менту данас је Запардела, којег је
министарство кандидирало за пресједни-
ка парламента, што сасвијем одговара
положају у парламенту, гдје десница
нема већину, и гдје се левина у толико
дјелова растројила. Мудра политика
Рудинијевог кабинета споља, која одго-
вара интересима државе, и његова
тактичност према разним групама у
парламенту, јамче му дугу владавину,
која ће Италију повратити на њен при-
родни положај, што ће је унутра оена-
жити, а споља јој стећи искренијех
пријатеља.

Овијем обртом у Италији не са-
мо да тројни савез губи ону снагу,
која је постојано пријетила природном
развијању балканских народа, него
се балканске државе могу уздати у
Италију, да ће њихово развијање пот-
помагати. Зато колико честитамо Ита-
лији успјех парламентарнијех избора,
толико му се и ми радујемо.

Као што се већ зна, лорд Сали-
збери, пролазећи у Ницу, састајао се
са францускијем министром инострани-
јех дјела г. Ханатоом. Томе састанку

јети? Они одговорисе недовољно. Радечки
је био упитан с којима би условима дао
примирије, и његов је одговр био: „Оку-
пација великог дијела Пјемонта, и Престо-
лонаследник у таоство.“ Тада Карло Ал-
берто рече: „Кроз 18 година радио сам о
добру народњем; видим, да су ме моје наде
изневјериле, не толико мене самог колико
земљу. Не нађох смрт на бојном пољу,
коју сам тражио; можда је моја личност
једина сметња да се постигну блажи услови.
Остављам престо моме сину Виктору Ема-
нуилу.“ И окренувши се Војводи Савојском,
рече: „Ево вашег Краља.“

Ноћу пође из Новаре у Ницу. Ту је
последње ријечи изговорио на земљишту
италијанском гувернеру, једном сину Сан-
тора Санта Роза: „Гдје год и кад год
развије законита влада заставу против
Аустрије, нека Аустрији буду увјерени,
наћи ће ме као престога војника у редови-
ма њиховијех непријатеља.“ На отпутова
у Опорто.

Главни епизод овога рата била је
револуција у Брешји. Да је по првом
плану пјемонтска војска пошла у Ломбар-
дију, што шћане бити можда најбоље и
послије унадаћа Радечкова у Пјемонт,
устанак становништва шћане бити много
користан. Али послје пораза код Новаре
требао је мирити се с приликама као што
су други градови у Ломбардији учили
без пријекора. Али у Брешји све станов-
ништво једнодушно одлучи да се опре не-
пријатељу, као што се није још никад
мали град опрво великој војсци. Бомбарди-
рање је отпочео норвешки генерал Пугент-
Лавад, који умирући у том нападају, остави

ЛИСТАК „ГЛАСА ЦРНОГОРЦА.“

ИСТОРИЈА ОСЛОБОЂЕЊА ИТАЛИЈЕ

По Е. Мартиненго

VII. ПРИ ИЗДИСАЊУ.

У прољеће 1848 сваки владалац ита-
лијански, осим Војводе Моденског, изгле-
даше пријатељ слободе; а у прољеће 1849
ниједан не бијаше сачувао ту привидност,
осим Краља сардњеског.

Неки карактери у несрећи постану
мали, а неки напротив још виши. Ужасни
призор у Милану, оптужба вел. издајства,
и вика: „смрт!“ — оставише у души Карла
Алберта само жељу, која га је некла, да
разувјери своје оптужнице.

Примирије склопљено с Аустријом
буде одказано 12 марта. У политици има
нешто, што би се могло назвати потреби-
том манифестом, и пјемонтски рат 1849,
могао би се рећи, да је био нешто слично.
Програм рече да је имао се сада да оствари.
Сердња је била усамљена, нити се могла
надати помоћи ни из Италије ни с двора.
Француска „није се хтјела завадити с Ау-
стријом, да поводи Пјемонту.“ Тако је од
говорила њезина влада, кад не допусти ни
једном генералу, да пође у пјемонтеску
војску. Али је било још нешто горе. Пје-
монтеска је војска била јако пострадала
и изгубила свако поуздање, да се може
борити са Радечким. И стари фелдмаршал
имао је разлога да се радује, кад му је
био саопштен отказ примирја. Ипак виши

даје се велики политички значај, сма-
трајући се као први покушај Инглеске,
да се приближи Француској. Разумије
се, да су два министра иностраних
дјела на првом мјесту говорила о го-
рућем Критском питању, али се нијесу
на томе ограничили. Лондон ка „Аген-
ција Рајчелова“, одма послје тог са-
станка, разаслала је следеће телеграф-
ско извјешће: „Не подлежи сумњи, да
су предметом разговора била сва пи-
тања, која данас привлаче пажњу све
Јевроне, а особито она, која непосредно
интересују Француску и Инглеску, као
питање мадагаскарско и туниско, и по
свој прилици египатско. Факт је, да
туниско питање, које је неколико дана
прије будио озбиљни споразум између
обје државе, узимале на себе пријатељ-
ски карактер. Осим неких неспријатељ-
ских англофоба сва француска инте-
лигенција бесприкорно тежи пријатељском
споразуму са Инглеском, и ако, разу-
мије се, треба неког времена, да се ра-
сије његово подозрење према Инглеској.
У томе обзиру посјети председника Фо-
ра инглеској Краљичи и инглеског пре-
мјера не може се не придавати карак-
теристички значај.“ Француски исто-
ри, збила, узеше пријатељски тон према
Инглеској, а неки су почели опет на-
падати Немачку, којој није право, што
је Инглеској уступљена толика улога
у критском питању. Овоме незадовољ-
ству дао је први израза познати орган
Бисмарков „Хамбург. Нахрихтен“, који
доказује, да данашњу политику веле-
сила у критском питању руководи
Инглеска, која би изиграла јевропски
концерт, најприје помоћу Италије на
послије помоћу Француске, да завлада
Критом као трутутежом Бизерте.

Еле се по свему види да влада не-
повјерљиве између појединијих велики-
јих сила посред сто пута проглашено-
га сагласја јевропског концерта, што
потврђују и следеће ријечи најновијег
петроград. „Н. Времена“. „Било би
највише жељети, да се што прије
дође крају том зашлети, што ствара
очевидна разлика погледа влада вели-
кијих сила на то, на што обвезује
сваку велику државу сагласје, које
међу њима постоји, да заједнички раде
у критском питању. Докле не ишчезне
та разлика, коју навјешћује бечки
„Фремденблат“, у Грчкој ће се непре-
стано падати, да је јевропски концерт
прије само громка фраза неголи по-
стојећи факт.“

У последњем броју донијели смо
телеграм из Беча о изјави престолне
бесједе, којом је отворен бечки рај-
херат, односно аустро угарске спољне
политике. Сада имамо пред очима ту
изјаву у цјелини, и она гласи овако:
„Што се тиче спољне политике, спо-

разумном заједничком дјеловању сви-
јех великијих сила исцало је за руком,
да се оградe од опасности, које су
почеле пријетити од последњих за-
плета на истоку, и свакако се може
изразити нада, да ће предузета за ово
акција, и поред појаве неких разлика-
жења у мишљењу у току преговарања,
и сумња, опет одвести добром рјеше-
њу, које ће у суштини задовољити.
Ово важи понајприје за несмотрено
изазвано критско питање, које је
нагнало моју владу, да у споразум
са нашим савезницима и у чвршћем,
пуну повјерљива додиру с другјем
нама пријатељским силама, предузме
низ мјера, којима је задатак, да
акцијом, која циља на одржање тери-
торијалног status quo, задржи немиро-
љубиве тенденције и аспирације у при-
стојнијем границама. Према томе, и
ако држање грчко у садашњој фази
не може никако рачунати на одобра-
вање великијих сила, опет с друге
стране, и Турска ваља да има на уму,
да би она гдну одговорност наувла,
кад би, превидјући своје највеће инте-
ресе и радећи против једнодушних
савјета јевропских сила, оклијевала
с отклањањем жалоснијих злоупотреба
и тијем одржала стање, које носи у
себи слику сталног немира. Може се
свакако очекивати, да ће се и у томе
правцу, све што је неопходно потребно,
обезбједити.“

О положају на Криту и у Грчкој
имамо најутентичније извјешће, што је
у суботу, 22 марта, г. Ханато, услед
дотичне интервенције, изложио у фран-
цуском парламенту, да се усвојени
или у критском питању већ извршје.
Аутономија је на Криту проглашена.
Није тачно, кад се вели, да аутономија
није са заавољством примљена Кри-
ћанима, пошто се мњење Крићана не
може судити по мњењу усташа. Јевроп-
ске посале послале су приморске гра-
дове. Ако устреба, велесиле ће пове-
мјере у заштиту приморских градова
узети. На тесалској граници до сада
није озбиљнијих догађаја. Ја не
кријем, — рекао је министар — да
нас нагомилана војска на једној и
на другој страни не узнемирује, који
немир смањују само изјаве и турке и
грчке владе, да избјегавају сваки корак
офанзивни. Велесиле не престају у
овоме смислу опомињати, а с друге
стране изгледа, да су балканске државе
постојано наклоњене, да своје мудро
ресервирано држање уздрже, што нај-
очигвидније доприноси уздржању опћег
мира. Ја сам већ казао — наставља
министар — да ће велесиле, ако ус-
треба, блокирати извјесне тачке на оба-
лама континенталне Грчке. У томе смис-
лу још није ништа урађено. Али се
државе занимају испитивањем услова,

под којима би се могла извести мање
или више развијена блокада. Једном
ријеч, силе уздржавају споразум, да
стану на пут садашњим догађајима,
да тешке последице за собом не по-
веду. То је њихова главна сврха. До
сад је била постигнута, ми се надамо
да ће и у будуће. С друге стране
постојимо, да се изведе на Криту
аутономија новијем корацма, који су
сада предметом савјетовања посланика
великијих сила у Цариграду. Ми смо
тога мишљења, да у двострукој задањи,
што је Јеврона на се е узела, вријеме
ће доћи у помоћ савјетима мудрости,
што велесиле дају Грчкој, и страх
који свакоме улијева опасност крва-
вога рата.

Одговарајући на интервенцију о
најновијем јерменском покољу, у То-
кату, г. Ханато је изјавио, услед
представке француског посланика у
Цариграду, да је Султан наредно, да
се поведе истрага, и да се предузму
строге мјере противу кривца; и у
исто доба, да је збацио гувернера и
опозвао војеног заповједника. Те мјере
су учиниле добар утисак. Број убије-
них у Токату не износи него 89
мртвијих и 86 рањенијих. Велесиле не
одустају заштити се примјеном ре-
форама.

Најносније односно догађаја у
Скадру г. Ханато је изјавио, да, хва-
ла интервенцији посланика у Цариг-
раду, жалосне последице, од којих
се бојао, нијесу слиједиле.

У овом извјешћу француског ми-
нистра огледа се доста оптимисти-
чан поглед на положај на истоку.

У Скадру је редовно стање повра-
ћено услед задовољштине дате уверјење-
ном религиозном осјећању мухамеданаца.

Малисорски главари у друштву сво-
јих сународника, на броју 360, на позив
Валијин дошли су у Скадар, одакле су
пошли са турским властима и аскером у
Риоду, и по Дукађинском закону, који је
у Арбанији на снази, ту је изгорено 18
кућа католичких, и тронца од саучесника
у оцврјепљању џамке уништена су.

Осим броја католика и мухамеданаца,
који су влашћу били позвани да изврше
ову казну, и с једне и с друге стране
био се окупио по знатан број оружанијих,
да притеку у помоћ својима, ако устреба.
Али се све мирно прошло.

Што се постигло овако брзо и мирно
рјешење има се захвалити енергији, такту
и смотрености Валијној, који је знао задр-
жати изазвани мухамедански фанатизам,
и с друге стране одлучности његовој, којом
је по арбанашком закону дао задовољштину
том уверјеженом религиозном осјећању, на-

јити пресједник републике од народнога
представништва, које је одобрило новац за
ову експедицију. Наполеон није ништа ра-
дио, него да угоди Француској, да постане
Царем.

Генерал Удино искрцао се 25 априла
у Тивитавски. Његове изјаве пријатељства
разоружале мјесне власти, да му се не
противе. Влада је добила тачан појам о
намјери француској, када је у Рим дошао
један официр, којег је генерал био послао,
да уговори, како ће се пријатељски при-
мити Французи у Риму. Римска скупштина
одлучи, да се сузбије сила силом. Удино
крону пут Рима 30 априла у двије колоне.
Прву дочека пуковник Мазин изван Порта
Анђелика, Гарибалди другу изван врати
Сан Панкратио. У прве надвлада број
Француза, и Гарибалди се повуче у вилу
Панфили, а добивши помоћ, сузбије фран-
цузе на пут у Тивитавску. Гарибалди није
имао врховну заповијед, а шћаше и више
учинити. Италијани су могли заћерати у
море Французе. Тријумфират се уздржао,
или што се бојао напуљске војске, која се
приближавала, или што се надио, да ће фран-
цуска доћи на преговоре. У овом је случају
Гарибалди имао разлог а не Мацини. Кад
се ратује није ништа убитачније него се
бојати, да не учиниш зто непријатељу.

Француска влада збила одрече се
Удинога и посла Фердинанда Лесенса при-
видно да ствар поправи у смислу мира,
али у ствари, да добије времена. И Мацини
је вјеровао, да је Лесенсина мисија искрена.
Ако Лесенс није схваћао праву сврху
мисије, то значи, да је био човек, који се
још онда дао лако варати.

равно ослањајући се на царски аскер, који
је одма био умножен са неколико табора
из оближњих покрајина.

У Скадру је пазар опет отворен, и
људи мирно иду за својим пословима.

Књижевност, умјетност и просвјета.

† Милорад Медаковић.

Покојни Милорад Медаковић, чију смо
смрт већ објавили, родио се год. 1824 у
Звониграду на граници Лике и Далмације.
Основне је науке изучио у родном мјесту,
а гимназију у Карловцима и Задру. Ту је
почео писати у „Далматинској Зори“, и
отоме га је упутио Ђорђе Николајевић,
тада парох и Дубровнику и пријатељ рус-
ког консула Гагића, овдје на Цетиње, гдје
нађе службу код тадашњег Господара Вла-
дине Петра II. Знамо, да је овдје млади
Медаковић преписивао народне пјесме, које
су касије угледале свијета у Биограду под
именом „Српско Огледало“. За тијем је био
у пратњи Властелиној, кад је у Бечу штам-
паи „Горски Вијенац“, и он му је водио
коректуру. Г. 1848 остави Цетиње и пође
у Карловце, средиште тадашњег српског
покрета у Војводини, код свога брата Да-
нијела, заслужног новинара и књижевника
српског, а у брзо пође у Загреб, гдје је
био сарадником „Славјанског Југа“ и „На-
роднијих Новина“ Љ. Гаја, на год. 1850
остави Загреб, и пође у Биоград, гдје прими
редништво „Шумадинке“ Љуба Ненадовића.
Кад је престао излазити овај лист пође у
Земун и ту поче уређивати „Војвођанку“,
која у оно доба апсолутистичко није могла
дуг излазити. Из Земуна пође у Темни-
швар, гдје покрене „Јужну Чеду“, одакле
се са овим листом пресели у Н. Сад код
брата Данијела. Али ни овај лист не бјеше
дугот вјека. Међу тијем Данило Медаковић
покрене политички лист „Српски Дневник“
и књижевни „Седмичу“, на којима је ли-
стовима покојник радио до год. 1854, које
дође опет на Цетиње, гдје добије службу
секретарску код Господара Њазза Данијела,
који га за редовну службу одликује вој-
водекијем чином, али опет у брзо за тијем
остави Црну Гору, пође у Русију, гдје по-
стане рускијем чиновником код руског пре-
ставника у Биограду, и ту је остао свој
живот провео и умро, радећи одушевљено
на књижевном и политичком пољу, вазда
један српству и правослаљу, са главном
карактеристиком најоданијег приврженика
и проповједника руске политике.

У том духу и правцу написао је
следећа издања:

1. Историја Црне Горе, 1851, Земун;
2. Живот и обичаји Црногораца, 1860,
Н. Сад;
3. О унији у Далмацији, Биоград, 1864;
4. Устанак Српски, превод с руског,
1866, Н. Сад;
5. Црна Гора и нека објасњења о
њој, Н. Сад;
6. П. П. Његош, 1882, Н. Сад;
7. Ко је пријатељ Србији, 1882 Би-
оград;
8. Хришћани на Балканском полу-
острву и њихова судбина, 1885, Биоград;
9. Калај на Истоку, 1887, Биоград;
10. Учествовање Срба на девето-
годишњој прослави у Кијеву и повјес-
нички подаци о Србији и Црној Гори,
1888, Н. Сад.

Ма како да је Мацини вјеровао Ле-
сенсу, у главном није хтио попустити,
то јест да прими француску војску у
Риму ма било и као пријатељску. Кад је
било појачање војске готово, влада опо-
зове Лесенса.

Док се то збивало, аустројска војска
из Фераре и Модене макну се пут Бодње,
Шнајска се искрца у Фјумињино, а 16,000
напуљске, под заповијешћу Фердинанда II
бијаше се улогирало код Албана. Напуљ-
ска предстража 9 маја удари на Галибарда,
али је сузби, и 18 код Велтри сасвијем
разби напуљску војску, коју Фердинанд
повуче у своје границе.

Концем маја Удино је имао 35,000
момака, а браниоци Рима под управом
генерала Росселија бијаше око 20,000,
и то пола добровољаца. Ломбардска легија
стрјелача под заповиједи пуковника Ма-
наре бијаше равна свакој војсци редовној:
у њој бијаше синова најбољих и најбо-
гатијих кућа ломбардских, као Дандоло,
Морозини и други. Легију Медвија са-
стављаху младићи добри и учени. Вољовци
под управом маркиза Меларе и конта
Анђело Мазина са својим четрдесет ко-
њаника чинили су чуда од јунаштва.
Уз Гарибалда, који се наођаше назау у
највишој ватри, бијаше фратар Уго Бази
на ватреном коњу, и млади пјесник Ма-
мели.

Удино је био објавио 1 јуна да не
признаје шогод је Лесенс учинио, и да
има наредбу да заузме Рим, и да ће отпо-
чети у понедељник 4. јуна. Али, да нико
не зна, удари у недељу на батаљон Ме-
ларе изненада. Французи лако сузбише

све своје имање граду, на који отпоче ватру.
Аустројска војска опијена побједом над
Шемонтом, побјеснени с овога изазивања
Врешње. Али у томе гњеву било је поми-
јешано и дивљења и у души самог Хајнауа,
који је замијенио Нугента. Да се види што
је он ту учинио најбоље је навести његово
извјешће: „Битка се наставила с барикаде
на барикаду, из куће у кућу, употребом
изванреднијем. Упркос ове очајне обране,
и ма да се нападај није могао извести него
од чести, и помоћу топова, наше храбре
трупе јуначки заузеле први ред кућа, али
цијенон јакога губитка. Али како све моје
колоне не могаху у исто доба продријети
у град, обуставих јуриш у првом мраку.
Ипак је борба трајала до дубоко ноћи.
Зором 1 априла звоно отаче удари на
оружје, и бунтовници отпоче ватру са-
свијем новијем очајањем. Издадох занови
јед, да се сваки, што се ухвати оружјем
у руке, а куће, из којих се пуцало,
да се запале. Отуда пожар, проузроко-
вани дијелом овом наредбом, а дијелом
бомбардирањем, букнуло на разијем та-
чкама у граду.“

Битка је трајала десет дана, а конте
Мартинено управљао је дан и ноћ обраном.
Ужаси побједоца нијесу му име осрамо-
тили ни у Угарској као овдје. У једној
школи убијена је жена и мати учитељева
и десетеро дјеце. Али појединости немогу
пружити ни блиједу слику цјелине. Одго-
ворност пада више на самог Хајнауа него
ли на извршнике оних ужаса.

У намоту, што се ударио на Врешју,
послије њеог пада, има и 5000 фиорина,
у име трошак око вјенаца!

Аустроја је била побједила, али тешко
побједиоцима!

У Риму је владао мир и права сло-
бода од како се била република прогласи-
ла, као што није никад до тада. Од велике
је помоћи био триумвирима народни три-
бун Тиберијак. Он је најприје стекао
уплива спасавањем људских живота, кад
је био Тибер нарастао изван свог корита.
Из почетка је био киријика, касије је тр-
говао пшћом, али што је добијао није за
себе задржао. Он би говорио: „Нека живи
ко има и ко нема новца!“ Један млади
пјесник био је написао сонет, у коме га је
уздицао изнад свијех досадашњих патри-
ција; и он му не допушта да га штима,
велећи: „Ја поштујем племетство, и никад
нијесам ни сањао, да сам изнад њих. Ја
сам сиромашак из народа, и то хоћу да
останем.“ Кад је почела опсада Рима, ве-
лике је услуге учинио набављајући коње
и пшћу им, па и храну војсци. Подизао је
шанчеве, и трчао су два сина, један још
бијаше дијете, гдје год се чула пуцњава.

Републиканска влада затекла је само
сјенку од војске; али је ипак успјела да
је састави тако, да је дала доказе праве
дисциплине. Концем априла Гарибалди, који
се налазио у Ријети, буде позван са ње-
говом легионом у Рим, и он је учинио велике
услуге слободи римској, која се налазаше
на рубу пропасти.

Била је похитала Француска да интер-
венира, али довољно: тражили су прего-
воре и с Паном и с Мацинијем. Хтјело се
оборити сву одговорност на Луја Наполе-
она за ову експедицију француску. И Ма-
цини је тако мислио, али се не може одво-

11. Први српски устанак и његов жалосни свршетак, 1893, Н. Сад;

12. Петине, црногорска престоница, 1894. Н. Сад;

13. Влада Данило, 1896, Биоград. Овај обилат рад покојника и његова непоколебљива постојаност у одушевљењу према његовијем идеалима, који су били Русија, Православље и Српство, стекло му је почасно чланство „Српског Ученог Друштва“ у Биограду, руског ордена Св. Ане и Св. Ст. нислава, и црногорске Милоша Обилића и Ђазана Данила.

Из Биограда долазио је на Петине о Ободској Прослави гдје је био одликован високом најмом у Књажевском Дјору; а како је у Биограду био поштован, то се видјело при његовом спроводу, на ком су учествовали први људи и у политици и на вјизи, без разлике странака, а Краљ Александар, преко свога адјутанта, изразио је своје саучешће у жалости његовијем синовцима, јер покојник није се женио. Његов је синовац др. Богдан Медаковић, син Данилов, познати Србин у Загребу.

На погребу му је чинодјејствовао Митрополит Михајил са великијем бројем свештенства, а држана су му два пане чирка.

Нека је добром Србину лака српска земља!

(Српска Књижевна Задруга.) Ова лијена и корисна наша установа већ је разасла својим члановима нешто коло својих издања, у коме су:

1. Басне Доситеја Обрадовића. Свеска друга.

2. Друга Пјеванија Змаја Ј. Јовановића. Свеска друга.

3. Слике из селског живота написао Јанко М. Веселиновић. Свеска прва.

4. Тодор од Сталаћа, трагедија у пет чинова. Написао Милош Цветић.

5. Бијесни Роланд, витешки еп у 46 пјесама. Сијенао Лодовико Ариосто, превјенао српски Драгиша Станојевић. Свеска друга.

6. Девајтисе, друштвени роман. Написала Рођевичева, превео с пољскога Никола Манојловић — Рајко.

7. Књига о здрављу. Просто изложене поуке о чувању и његовању здравља, израђене у „Немачком Царском Здравственом Заводу.“ Српско издање приредио проф. др. М. Јовановић Батут. Са сликама у тексту и двије бојадисане таблице. Ова је књига награђена сз фонда пок. попа Михалаћа.

Ово нешто коло књига „Српске Књижевне Задруге“ одговара потпуно толикоме одвију из свјех српских крајева, који је охрабрио и потпомогао ово и патриотско и просвјетно подухеће. Нама се чини да је свако коло књига „Српске Књижевне Задруге“ боље једно од другог, што значи, да ова задруга напредује и да развија све облигајни рад.

Ту имамо добре душевне хране, корисне поуке и лијене забаве, и одиета нема се што примјетити програму, кога се држи управа у избору дјела, што издаје.

Овакав рад најбоље препоруча ову нашу установу, и ми само треба да напомене онијема нашијема читаоцима, који се нијесу још уписали у чланство ове задруге, да не оклијевају, ако им је до напретка и облагорађивања свога подмлатка, јер чланови пени већ имају читаву малу библиотеку, на броју тридесет и пет књига, одакле се по њиховијем кућама црне корисни, научни и забавни

разговори, који замећу клицу будуће среће њихове; да и не спомињемо задовољство, које уживају, видећи се у овако поновном свесрпском колу.

— Књижара Савића и Компаније у Биограду почела је издати у свескама роман Александра Дима „Париски Мохиканци.“ До сад је изашло пет свезака; цијена ј свакој свесци 10 новчића.

(Вјерски рат на Мадагаскару.) Из Париза пише „Н. Новицама:“

Ако је за филозофа болно, кад види, да република не заштићује од корупције, као што показује панамска афера, још га се болније домиће чињеница, да безвјерска република — какова је у стени Француска — не брани ни од вјерског рата. Не мислим на антисемитски покрет у Француској, који је нарави не вјерске, већ економске; већ на опријеку католичко-протестанску, која се сваки даном то већма заоштрује, а постала је акутном у — Мадагаскару, најновијој колонији Француској!

Ако се може вјеровати статистици, има на великом том африканском отоку међу уређеницима око 400.000 протестаната, међу којима 126.000 школске дјеце, а којих 136.000 католика са нешто преко 26.000 школске дјеце. Протестантске мисије припадаху већим дијелом Инглезима дочим су католичке скоро све искључиво у рукама француских језуита. Супремација протестантизма има се приписати томе, што су Инглези већ за рана одиравили на Мадагаскар своје мисије — ширитеље њихове просвјете, предстраже и предтече њихова господства. Ако велим Инглези, то мислим, на државу, која те мисије у сваком погледу подупиру. У супрот били су унишени француски језуити искључиво на своје властите силе; од државе им нема помоћи. Није дакле чудо, да су их протестанти протекли.

Док су мисионари протестантски народности инглезске природно је, да уз пропаганду вјерску шире и државну у прилог својој домовини — како с друге стране једнако поступају француски језуите у прилог своје домовине.

Тако је дошло до тога, да се је сваки протестант сматрао Инглецом, а сваки католик Французом — што наравски тој абсоутности не одговара истини, пошто има Француза, који су протестанти, а Инглеца католика.

Важно је знати то, да урођеници протестанти припадају племенитим и богатим т. ј. упливним, дочим урођеници католици припадају савјенима најнижим. Тако је вјера протестанска постала вјером владе и двора мадагаскарскога вјером свих службеника, који од њега зависе, а г. 1869 проглашена је вјером државе са краљичком као поглаварницом.

Према томе је протестантизам за вријеме задње француске војне уживао повлашћену ситуацију у Мадагаскару. Инглези су ову, преко њихових мисионара створену ситуацију врло вјешто употређивали у своје сврхе, настојећи, да с помоћу владе Мадагаскарске стеку и вишу власт, која је била у првом реду наперена против упливу француском.

Прва посљедица анексије Мадагаскара с Француском била је, да су француски протестанти настојали, да добију у своје руке мисије, утемељене инглезским настојима. Језуити, са своје стране подвостручили пропаганду за католицизам. Тешко

Киберуакио им је пут казивао. Ник није знао куд иду. Као витезови старијих доба одлази су тражити непријатеље своје отаџбине. Послије дугог тумарања дођоше у републику Сан Марина. Отолен утече пољу с Анитом, Угом Баси, Киберуакиом, да не пане у аустријске канце. Хтјели су у Млетке, али буре на мору принуди их да се искрцају кад Равене, и ту се растаде од своје дружине. Уго Баси и поморски капетан Ливраги падоше у руке аустријске, и били су стрјељани у Вољоми. Киберуакија са синовима такођер ухватише и стрјељаше.

Анита је умирала у једној сеопској колиби, и тек је издахла, Гарибалди је морао бјегати, кријући се, од Аустријанаца, који су за њим у лов одили. Помогали су му сељаци, понови и коме год је помоћи искао, тако се срећно дохвати јужне обале, на граници пјемонтенске, гдје је тек био спасао живот. Али и ту није могао остати, што му се на лијени начин дало знати, и он по други пут оставља Јевропу, понављају у Туниз, а отоле преко Океана у Сједињене Државе.

Док су Французи Рим обсиједали, Аустријци у мају покорише Вољоу, последије осмодневног отпора, и умирише је онако као Брешју... Аустрија је била окрупирали и Тоскану, и Леополд II поврати се у Фиренце помоћу аустријских бајонета, што му није требало, и чим је погазио устав, који је искључивао туђинско оружје у великом војводству. Тако тосканска абзбуршка кућа, која је била стекла поштовање ако не љубав, изгуби свако право на признање народно, и тијем

да су урођеници Мадагаскара способни да просуде предност једне вјере пред другом, већ пригрђују ону, за коју им се чини, да припадају јачему народу.

Није чудо, да Језуити настоје у сврху католичке пропаганде корисновати се окупацијом Француском на Мадагаскару. Освајач, Француз, у очима је онога пучанства данас јачи од Инглеца, па дочим је вјера Француза католичка, настоје језуити, уопотребљавајући окупацијом створено ново стање, да преобрате пучанство на вјеру јачега — како су прије мисионари инглезски пропаганду протестантску подржавали, позивајући се на силу моћ свога народа.

Но како су данас протестантске мисије великим дјелом у француским рукама, не репрезентирају вјерске пропаганде данас више борбу између два народна елемента, француског и инглезског, већ борбу двију вјера, католичке и протестантске, у кризу самога народа француског. Први проконзул („президент генерал“) Мадагаскара М. Ларош, протестант, био је веома у вољи протестаната и краљице мадагаскарске, протестанткиње. Нема сврхе овђе испитивати, с којих га је разлога француска влада ријешила службе; али чини се, да тај опозив није стајао ни у каквој свези са питањем вјерским. Наслиједио га је генерал Галиени, католик, који је инаугурирао своју владавину станонитим радикалним мјерама. Дао је стрјељати два министра и рођака краљичина, друго је прогнао, а недавно прогнао је и саму краљицу на француски оток Реунион. Разлози с којих је прогнао краљицу, нијесу још у овом часу официјелно познати; али се вјероватно, да је палата краљичина била средиште сплетача, наперених против Француској.

Рекосмо, да је краљица протестанткиња. Прогон њезин сматрају француски протестанти ударцем против протестантизма, заданим од генерала, католика. Ево нас дакле у правом вјерском рату, који наступа. И да заоштре борбу, тврде протестанти, да је генерал Галиени — оружје у рукама језуитским — свргао са престола краљицу Раванало за то, — што није хтјела прећи на католицизам! Тврде, да се Језуити жељећи отети својим протестантским супарником стечену превласт, служе сваковрсним нечистим средствима, тако да денунцирају све протестанте као приврженике Инглеске, дакле непријатеље Француског... „Извјешће евангелистичких мисија парижских“ прича о постојку језуита на Мадагаскару ужасних управо ствари, које нас духом преносе у средњи вијек. Не треба забораити, да ове осаде потичу од мисија — протестантских, супарника језуита, дакле да је извор мутан.

Из Мадагаскара пренио се рат у сам Париз. И у самој републици имаду протестанти моћан уплив. И они траже своју жртву од владе: опозив католичког генерала Галиенија.

НАРОДНА ПРИВРЕДА

КАКО ТРЕБА ПЧЕЛАРИТИ у Подгорици у Црној Гори?

Црногорским пчеларима прихватио Јован Живановић у „Српском Пчелару“.

У „Просвјети“ што излази на Цетињу има у свеску XII извјештај о „земљодјелској“ школи у Подгорици од Филипа

уклопи оно, што је могло бити озбиљном препреком италијанском уједињењу.

Аустрија је била позвала Русију, да јој Угарску покоре. Сами Мледи још пркосаху њезиној моћи. Послије Новаре пјемонтешки преставници оставише Млетке, и народна скупштина донесе ову одлуку: „Мледи ће се опирати Аустрији свијем силама: на ту сврху пресједнику Манину предаје се пуна власт.“ Не може се рећи, да ли је Манин био вјернији своје позиви, или њему грађанство. Када се онсада продужи на другу годину, када уз сваковрстну патњу нестане и потребита храна, када црно жутој застави дође у помоћ и колера, онда тај позив постаје, да га само надчовјечији дух може вршити.

Хајауу је обсиједао Милгеру су 30.000. Бомбадирање отпоче 4 маја. Ноћу 25 ога по наредби владиној, напустише ову тврђаву, коју у јутро празну заузео аустријска војска. У јулу почиње бомбадирање Млетака. Народ је једнако хтио отпор, ал Манин, жртвујући популарност, да спасе оно благо умјетности и грађанство, потписа предају 24 јула.

Манин се укрца на један француски брод за Марсељу. Аустријци развише плочу, гдје је било урезано његово име по млетачком обичају. Народ покупи оно кмађе и сачува га побожношћу, као што је у срцу сачувао његову успомену.

Јерговића управитеља. У том извјештају говори се и о пчеларству, па се води: „Наше пчеле находе се углавито у лежећим ћерзонкама американкама Живановићевог система, јер ове су у опште за практичног пчелара куд и камо боље, цјегледније и корисније од усправљених.

Али и оригинална величина Живановићеве американке није баш најбоља за наш крај, који је због велике суше на пчелиној пашни доста оскудан, већ пчеле се код нас много боље удоме у американкама мало мањег облика, као што их ми овдје и градимо.“ Овдје није назначено кад је та велика суша, у које је вријеме. Зато ћемо ми сами вријеме кад је та велика суша означити, да бисмо могли онда из тога извести како се треба у таквом крају пчеларити, јер не стоји напредак у пчеларењу само до кошице него стоји и до начина како се треба пчеларити. Ја мислим, да не ћу можда погријешити, ако кажем да та суша велика бива у Подгорици јулија и августа мјесеца а можда и септембра и у тијем мјесецима врло слабо сабирају пчеле нектар. Ако је тако, онда у Подгорици пада главна паша за пчеле у прољеће, и пчелар мора онда гледати да ту главну пашу добро исцрпи. А како ће ту главну прољетну пашу моћи исцрпити? Пчелар ће ту прољетну пашу моћи само онда с користишћу исцрпити, ако му буду јака снажна друштва прије него што пукне та прољетна паша. Не буде ли имао јака друштва, него ако му из зиме изиду само слабице, онда од користи не ће бити ништа. Главна ће паша прољетна те слабице окријепити, ојачати, ојачати, али добити сувишка за пчелара не ће бити никаквога. Шта више те ојачане, ојачане кошице удариће натраг кад наступи велика суша у јулију и августу и оно меда што су пчеле сабрале за главне прољетне паше, то ће сада кад удари суша све на лакога потрошити, те ће тако без меда ући у зиму и пчелар не ће знати шта ће радити. У таквом крају ако пчелар не притече у помоћ пчелама својом вјештином и својим знањем не ће се моћи с користишћу пчеларити. Ту се не смију кошице оставити да пчеле саме раде без помоћи пчеларева, јер пчелар не ће зацјелимо имати никакве користи од својих пчела изузимајући ванредне године, у којима нектар и са плоћва цури — као што би рекао покојни Белешчи. У таквом крају мора бити велики мајстор, који би могао напредовати у пчеларењу са пчеларама. Са пчеларама у оваком крају сваки је напредак у пчеларењу безуспјешан. С пчеларама може се с успјехом пчеларити само у онијем крајевима, гдје главна паша пада у јесен, па ма не било прољетне паше ништа. Да бисмо боље разјаснили како треба пчеларити у онијем крајевима, гдје нема лјетне и јесење паше, казашемо прије како се пчелари гдје има јесење паше. Пчелар који има само јесење паше, а прољетне нема, а при том пчелари са пчеларама, мора како тране прољеће своје кошице спекулативно прихрањивати медом све дотле, доклен му привјенци ројеве не буду излазили. А кад му привјенци буду излазили, престаће са спекулативним прихрањивањем. Ако рђаво вријеме наступи за вријеме ројевља, мораће спекулативно прихрањивати и ројеве неко вријеме. Кад удари јесења паша од бијела босилка или вријеска, сав ће се труд и трошак пчеларев строготруко наплатити.

Пчелар ће на свршетку паше одређени број својих кошица потући, а оиет одређени број својих кошица оставити за пријесјед. Мед је из потучених кошица добит пчеларева а кошице јаке за пријесјед остају пчелару као капитал, којим ће даље пчеларити. Ко зна рационално пчеларити, тај ће у крају, гдје има само јесење паше, моћи лијепу добит од меда имати и ако буде пчеларио са савијем пчеларама. То пак не ће пчелар постићи са пчеларама, ма како знао рационално пчеларство, у оном крају гдје нема јесење паше и гдје је главна паша прољетна. За што? Да се може у крају, гдје је само прољетна паша, с успјехом пчеларити, морају кошице све јаке изаћи из зиме тако, да како прољетна паша пукне, могу ту пашу и употребити. Али као што се зна, ројкрај све највеће никак неке кошице из зиме изиду послабе, и тако кошице треба сада спекулативно прихрањивати. Али рано спекулативно прихрањивање не само да не помаже ништа него још већма сатари кошице. Раним спекулативним прихрањивањем изазивају се пчеле на излет, а будући је напољу још хладно, то силне пчеле погину од хладноће. Спекулативно дакле прихрањивање раздражи пчеле на излет, а тај је од грдне штете за пчеле. Дакле спекулативним прихрањивањем врло раним не може пчелар своје кошице опоравити, ојачати и ојачати да могу достојно употребити прољетну пашу и са пчеларама то може најмање бити. Пчелар дакле мора тражити други начин како ће своја друштва ојачати да могу одмах у прољеће сабирати медени сок. Ништа друго не остаје пчелару у оваком крају него своје кошице спекулативно да прихрањује пред јесен. У августу и септембру дакле прихрањивање пчелар спекулативно. Тијем ће прихрањивањем раздражити ма-

тицу на и шеће јаја и до октобра изаћи ће два и три кола младих пчела, које су само кадре зиму добро издржавати. Што матица залеже, посадије 21. дан изиду пчеле. То је дакле једно коло младих пчела. Тако три кола пчела могу изаћи до у октобру и такве јаке кошнице с младим пчелама и с младом матицом презимиће лијено и изаћи ће јаке у само прољеће. Али да то изведем као што треба те да онда у прољеће и достојно са својим пчелама исцрипем главну пашу, морам имати само кошнице са покретним саћем и то кошнице велике, а не мале као што се то чини на пчелињаку у Подгорици. С кошницама малим, ма биле оне и с покретним саћем не може се прољетна паша исцрипити као што треба. Ја представљам себи да је главна паша у Подгорици у мају и јунију. Представимо себи да имамо мале кошнице са покретним саћем или плетаре, које смо ми све у јесен спекулативно прихранивали и које су из зиме јаке изашле, те које су се до маја још тако оснажиле, да им у мају нико не може стати на пут да се не роје. Ако се пак за вријеме главне паше у мају изроје, онда нама је сав рачун покварен. Ми ћемо добити ројева, али меда не ћемо. А ми смо ишли за тим да меда добијемо. Плетаре не можеш зауставити да се не роје, а и мале американке са покретним саћем такође је тешко зауставити од ројења. А напошљетку није ни добро заустављати ројење, те радити његово против природе пчелине. Шта дакле треба радити? Треба дакле имати велике американке моје конструкције, а не мале као што то чине у Подгорици, јер само у великим американкама можемо стати на пут ројењу и исцрипити пашу прољетну као што треба. Само у великим американкама можемо ми нагон пчелињи за ројењем да не угушимо, па ипак да се пчеле не роје. Ми можемо у великим американкама нагон, пчелињи за ројење забавурити и у пчели изазвати други нагон, нагон за грађење саћа. То можемо чинити за вријеме ројидбе додајући вјештачко саће. То се пак може чинити само у великим кошницама, а са малим не може ништа. У малим кошницама изигра пчела пчелара, а у великим опет има пчелар у својој власти пчелу, јер додајући вјештачко саће у кошницу одбија пчелар нагон у пчели за ројењем, а изазива нагон за грађење саћа. Тијем пак пчеле постају вредније, и међутим, кад удари главна паша, пчеле над владају матицу уносећи медљани сок у кошнице тако, да матица нема гдје да носи јаја. Послије таквих операција мора истресаљка (центрифугална справа) тандрати у соби пчеларевој и цело пчеларево разведрити. Сад је сва снага пчелиња концентрована на сабирање меда и други сваки нагон сад у пчели престаје. Што сад пчелар више истреса мед, тијем све више дражи пчеле на напорнији и неуморни рад. Ако је дакле таква паша у Подгорици, какву ми сад замишљамо и какву држимо да јест, онда се у таквом крају може са успехом пчеларити само са кошницама са покретним саћем и то са великим американкама, а са кошницама са непокретним саћем и са малим американкама не може бити права успјеха никак. У осталом не вриједи ни велика американка у оваком крају ништа, ако пчелар не зна пчеларити онако, како смо ми овдје разложили. Ја ћу се радовати ако сам погоднио главну пашу у Подгорици, јер само се по њој може пчелар равнати како ће удестити своје пчеларење.

(Да се мрави на воћке не пењу.) Да се мрави на воћке не пењу препоручују се разна средства. Тако на примјер обвјају стабла, у извјешој висини, у катрану напојеним крпама; ово се у пракси показало да је некорисно, нарочито гдје су сама дрва изложена више жестињи сунца, па катран прогори до самог дрвета и упропасти га. Много је боље и сигурније средство, кад направити кашу од ситне као брашно стучене чађи из димњака и ланена уља, па с том кашом намажеш стабло, мало више од земље, а 10—12 сантиметара широко; преко овога ни један мрав или гусјеница неће пријећи.

НАРОДНО ЗДРАВЉЕ

(Мед као лијек.) Код плућних болести, грчева у гренама, бацања крви, као и код дугог јаког кашља, издуби роткву поврнуту, напуни је медом, за тијем је постави у лонац и испари над ватром. Од њезинога садржаја узми свако јутро по једну меду кашнику. Ово је некувано средство већ и код нас. Против чирева у грлу, укувај ротквину сјеме са сирћетом (оцетом) и медом, па тиме испирај грло. Једне швајцарске новине доносе ову вијест: Неки пчелар научио је учинити покушај са медом на свом болесном коњу. Коњ је био на иже сипљив, па је већ тако омршавио, да на њему није било ништа до ли кост и кожа. Слједечега јутра угрије

он пола чаше меда, те помијеша с њим брашном и изалије то коњу у губицу. С почетка није овај лијек пријао коњу, али мало по мало са свијем се на њега приучио. Ово је средство дјаво дотичник коњу увијек пола сата прије хране. Коњ се почео опорављати и за неколико мјесеци сасвијем је оздравио. — Здравствени са-вјетник др. Берниер пише, да дјеца често оболе од пшћера, а одрасли покваре њиме желудци. За то недајте дјеци шећера, нарочито не бонбона, него рађе меда, јер не само зуби, него и желудци дјечији пати од пшћера. Неки су казали, да се по потрошку сапуна и шећера може мјерити благостине и образовање народа, а гласовити С. К. Н. а ј. придодаје к тому: Речите ми потрошак на меду код једнога народа, тад ћу вам одговорити, како је његово здравље и тјелесна снага.

(Правила о оброцима.) 1. Једите, у колико је могуће, у одређене часове. 2. Ако сте слабуњави и немате апетита, једите кад огладните. 3. Једите лагано и добро сажватајте храну. 4. Немојте пити сувише ладна пића кад једете топла јела. 5. Потребно је три четири сахата па да се један умјерен оброк свари; дакле између једног и другог obroка треба најмање да прође 3—4 сах. 6. Немојте јести кад сте љути или кад сте загрејани и уморени ходом. 7. Немојте читати или учити за вријеме obroка и за то вријеме избјегавајте сваки рад који терети ваш ум. 8. У колико је могуће, једите у веселом и пријатном друштву и говорите само о пријатним стварима за вријеме obroка. 9. Одмах иза јела немојте вршити никакав тежак посао. 10. Једите док глад не утишате али немојте се никад прејести. 11. Не једите никак оно што вам не прија. 12. Прије а такође и за вријеме и послје оброка избјегавајте сваку свађу, јер вам то може јако шкодити.

(Помози болном!) Знаменити швајцарски лекар др. Сондергер пише:

Задатак је нашег доба да се и у мирно доба потпомагање болесника одвоји од помагања сиротиње; у рату је њега болесника часна служба, а тако би требало и у мирно доба да је. Турски пехар, који оставља немоћног да пропадне у заслужној или незаслужној биједи, или му као из посмјеха шаље њекове и свештеника, треба да уступи своје мјесто живахној љубави ближњег у уредној њези болесника. Мили онима људи било би поможено, кад би једном у нашој љубави били толико сујетни колико смо у нашој вјери, кад би се по носили са нашим школама и болницама као што се поносимо са црквама, звонима и топовима! Колико има охолних вароши са прекрасним позорницом и галеријом слика а са тврдим сазиданима и сиромашним болницама! Гдје је „снага вјештине, што дух облагоуђава“? Вандализам масе ради увијек бесвјесно и без знања, али не увијек неправдо. Култус вјере оросио је све листове историје крвљу и сузама и у рату и у миру није могао да сирјечи пороке најпокареннијег неврјештва, већ га је само, по једини награду, опраштао; окренуо се култусу љубави, обучавајући незналице и негујуће болесне и показујући тако темељ социјалним погодбама, у којима се нећемо узајамно клати и убијати! Школе, болнице и домови за напуштене нека постану наши храмови.

Љубазни и образовани читатељу! Кад би само могао једну годину дана да прати лекара или свештеника и да види својим очима, каквих патњи и заштитности има и код имућнијег становништва — а да и не говорим о сиромашним и забаченим селима — тобом би овладао оно осјећање, с којим си стајао поред кревета твога дјетета када болује или кад умрије; ти би оставио свак посао и потрчао да прво помогнеш невољном болеснику. Онда ћеш видјети живог Бога, како, прерушен у болест и сиротину, стоји на вратима твојих палата, двора, судница и цркава, па ти се тужи: „Болестан сам, осјетити ме!“ Помисли кад си у срећи на болнога и сиротнога, па ако не из милосрђа, а оно бар с пошашу на своју срећу, да будеш благодаран за њу. А ако си сам болестан и несрећан, онда помажи другима, то је једино средство да себе утјешим; обрати твој бол у доброту, па ће ти бити лакши и боље ћеш га сносити! А у случају да умреш, онда пошљи свима, који не леже тако добро и нијесу тако благо његовани, твој пријатељски поздрав у сандуче дарова какве болнице; овај благи одјек твога бића биће најљепша пјесма што успављује.

(Прилог питању о алкохолу.) Кад су старог познатог њемачког лекара Хајма позвали код једног ободеог одојчета, узвикнуо је овај: Дијете је пијано. И доиста кад су потражили дојкињу напли су је гдје лежи мртва пијана.

Проновједници здравља, који са похвалном упорношћу воде рат против алкохолизма у Француској, скренули су у посљедње вријеме пажњу на једну нову врсту несрећног утицаја алкохола, а то је тро-

вање одојчади са овим несрећним напитком, које се врло често суеријеће. Зна се да у болним француским кућама дојкиња добија по 1 боцу вина дневно у лудој претпоставци да с тиме она бива здравија и даје више млијека. Уз то јој се не забрањује ни пиво, колико хоће да га пије.

Такав посипак олеудно шкоди дјетету! Са млијеком, које добија од дојкиње узима одојче и извјесну количину алкохола, и то не само да смета његовом развићу, већ пораћа читаву поворку разних живчаних настуна, који често задају лекарима много брига да докуче од куда они потичу.

У једној од посљедних сједница француске медицинске академије савјетује др. Валије, да дојкиње узимају један литар млијека као пиће између ручка и вечере, и једну лимуваду, која се сипава од свежје воде и неког воћног сока; за ручак може се дати по мало бољег вина, али у сваком случају никад не смије више од једне половине литра па дан.

ДОМАЋЕ ВИЈЕСТИ.

Цетиње, 28 марта

(Народна радост.) Вијест о вјеридби Њезине Свјетлости Књагинице Ане изазвала је по свој држави велику радост, и како гласе наши извјештаји из унутрашњости, па више мјеста тијем поводом било је јавнога народнога весеља, са најодушевљенијема манифестацијама оданости према Владајућој Кући.

(Помоћ пострадалијема.) Г. Војвода Шако Петровић пошао је у Никшић, да дијели помоћ пострадалијема од јесењаније поплаве.

(Личне вијести.) Од неколико дана бави се у нашој средини г. Стево Милићевић, новинар из Загреба, са својом госпођом. — Г. конте Франца — Горановић из Капитела у Далмацији довео је своју ћерку у овдјењњи Маријески институт.

ТЕЛЕГРАМИ „БЕЧКОГ КОР. БИРА“

КАНЕА, 23 марта. — Усташа са Акротири, са овлашћењем амбасадора, сашли су са висина, па су их напали 2000 башибозука. У том сукобу усташа су убили 50 башибозука. Била је послана редовна турска војска, која је разоружала башибозуке.

КАНЕА, 24 марта. — Разоружавање башибозука слиједи мирно. Башибозук у селу Капјети предао је оружје само услед интервенције Едемаше и аустро-угарског пуковника Гукера. Турски официри, који су дошли из Цариграда, искрцали су се, да попуте турски батаљон, који је дошао из Хераклиона.

БИОГРАД, 24 марта. — Бугарски Књаз и Књагинја доћи ће 14 априла.

ПЕТРОГРАД, 24 марта. — „Журнал де С. Петербург“ енергично осуђује агресивно држање Грчке, које принуђује блокаду Ејинског залива. Ако Грчка објави рат Турској неће моћи рачунати на помоћ ниједне велесиле, нити ће се никад допустити да нападач постигне коју корист. Непромијениви јевропски концерт најбоље је јамство уздржања општега мира.

СУДА, 24 марта. — „Стефани“ доноси да су све велесиле наредиле амбасадима, да изведу блокаду миру Ејинског залива Амбасди проучавају односне модалитете.

РИМ, 25 марта. — Парламенат је отворен престојним говором, у ком се наглашује срдично пријатељство Италије са свијема државима и потпуно сагласје са јевропским концертом.

ОДЕСА, 25 марта. — Једна батерија топова и један батаљон кренули су пут Крита.

СОФИЈА, 25 марта. — Накпадни избори у Пловдиву дали су 9 мунисципалних заступника и 1 Стамбуловисту.

КАНЕА, 25 марта. — Разоружање башибозука наставља се. Чује се пуцњава топова код Бутеумарија, коју окупира француско одјелство. Усташа су пуцали на Бутеумарија са висина.

АЛАРИСА, 25 марта. — Дневна заповијед Престолонаследника трунама вели, поводом народне свечаности (Благовјест, дап грчког устанка 1821), да треба показати највишу уздржљивост и не дати се заплјети у споменом славнијех дана.

АТИНА, 26 марта. — Поводом свечаности независности окићен је заставама град и која поштрава легација. Одушевљење изавредно. На „Тебе Бога Хвалим“ у катедралној цркви била је Краљевска фамилија и дипломатско тијело. Клицање: Живно рат! Живно Крит! Живно Краљ! По подне велики митинг закључио је протест противу акције великијех сила, и одобравање акције Грчке. Изасланство с митинга, попраћено највишијем манифестацијама, пошло је у Двор да преда Краљу резолуцију митинга. Велико мноштво народа нагрнуло до врата дво, скијех. Велесиле су предале преко својих преставника у Атини и у Цариград идентичну ноту, којом остављају сву одговорност на нападача ако се дође до сукоба на граници, и изјављује, да нападач неће постићи никакве користи од сукоба.

ЛОНДОН, 26 марта. — Амбасди су усвојили модалитете блокаде Циреа. Велесиле ће прегледати тај предлог. Осим Русије и Инглеске, и Француска је послала на Крит ново појачање.

БУКАРЕСТ, 27 марта. — Кабинет Аурелијана дао је оставку.

КАНЕА, 27 марта. — 2000 Усташа сакупило се код Ситије. Заповједник Шапци искрцао је пет топова. Усташа окружила Кисама управили су писмо амбасадима, давајући им на знање, да ће ударити на тврђаву. Опровргава се вијест, да Каневаро има бити опозван, или да напусти врховну заповијед интернационалне флоте.

ЦАРИГРАД, 27 марта. — Порта је разаслала окружну денешу својијема посланицима, да захтевају посијењење избора критског гувернера.

РИМ, 28 марта. — Сенат је усвојио адресу у одговор на престолу бесједу, у којој се изражава жеља, да италијанска влада успије у сагласју са осталијем државама уздржати мир, дијелећи правду народу.

КАНЕА, 28 марта. — Амбасди су позвали Консуле да ступе у преговоре са усташима по унутрашњости. Консули би сматрали све узалуд, ако је немогуће знати питање односно одласка турске војске и потапкости аутономије. Руски батаљон са десет топова пришио је у Суду.

ТУЛОН, 28 марта. — Сјутра крећу на Крит два авиона. Двије чете поморске пјешадије већ су кренуле.

ЕЛАСОНА, 29 марта. — Грчке передовне чете прешле су границу код Тирела. Турске трупе пуцале су. Бој траје. Не зна се има ли редовне грчке војске са четама.

БУКАРЕСТ, 29 марта. — Димитрије Стурдза позван је да састави кабинет.

РИМ, 29 марта. — Висконти-Веноста изјавио је, да је трајни интерес Италије, да источно питање остане под егидом јевропског концерта. Политички је програм Италије: *напредак на истоку и мир у Јевропи*. Влада не може узети одговорност изолирања у источном питању.

АЛГИР, 29 марта. — Стање Царвићево побољшало се.